

Θέμα 16ο: Σάββατο 18 / Κυριακή 19 Φεβρουαρίου 2023

ΟΙ ΜΑΣΚΕΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

(Επιμέλεια: Γραφείο Νεότητας ΙΜΜΑ)

Ξεκίνησε ήδη παιδιά στην Εκκλησία μας η περίοδος του τριωδίου. Τι γνωρίζετε για αυτήν την περίοδο;

Ο περισσότερος κόσμος ακούγοντας ότι αρχίζει (ή ανοίγει) το τριώδιο και η αποκριά (που προέρχεται από την Κυριακή της Απόκρεω) σκέφτεται καρναβάλια, χορούς, διασκεδάσεις, ξεφαντώματα, μάσκες. Είναι βέβαια γνωστό ότι η Εκκλησία τηρεί αρνητική στάση έναντι όλων αυτών, όχι γιατί δεν θέλει να χαίρεται ο άνθρωπος αλλά κυρίως λόγω της υπερβολής που συνήθως έχουν αυτές οι διασκεδάσεις. Ένας ιδιαίτερος λόγος είναι ότι οι μεταμφιέσεις, που συνηθίζονται παραπέμπουν σε ειδωλολατρικές γιορτές, ενώ είναι γνωστό ότι και τα πονηρά πνεύματα μεταμορφώνονται για να παραπλανήσουν τους ανθρώπους.

Βεβαίως, όταν ένα παιδάκι «ντύνεται» μελισσούλα ή ινδιάνος, ίσως δεν αποτελεί τόσο σοβαρό θέμα. Συχνά όμως οι μεταμφιέσεις των ενηλίκων γίνονται είτε για να προκαλέσουν είτε ακόμα, καθώς είναι κρυμμένοι κάτω από μάσκες και την «κάλυψη» της περιόδου, για να προβούν σε ακραίες πράξεις και να εκδηλώσουν τις ενδόμυχες επιθυμίες τους, που λόγω της κοινωνικής κατάκρισης, υποκρύπτουν.

Πέρα όμως από αυτήν την ακραία συμπεριφορά, η Εκκλησία στέκεται έντονα επικριτικά έναντι της μάσκας ή του προσωπίου, όπως είναι η ελληνική λέξη, για έναν επιπλέον λόγο, ίσως πιο σημαντικό. Μπορείτε να σκεφτείτε;

Ποιοι φορούσαν προσωπίο στην αρχαιότητα;

Οι ηθοποιοί που έπαιζαν στο θέατρο και υποκρίνονταν κάποιους άλλους ανθρώπους.

Ένα λοιπόν πολύ σοβαρό πρόβλημα στην ανθρώπινη συμπεριφορά είναι η υποκρισία, όχι η τέχνη του ηθοποιού, η υποκριτική τέχνη, αλλά το τέχνασμα αυτού που θέλει να κρύψει επιδέξια τα αρνητικά στοιχεία του χαρακτήρα του κάτω από το προσωπίο του καλού ανθρώπου.

Για ποιο λόγο είναι τόσο επιζήμια η υποκριτική συμπεριφορά των ανθρώπων;

Πρώτα από όλα γιατί οι άλλοι άνθρωποι μπορεί να εμπιστευτούν τον υποκριτή και ο τελευταίος είτε να τους παραπλανήσει οδηγώντας τους σε λάθος κατεύθυνση στη ζωή τους, είτε να τους εκμεταλλευτεί ποικιλοτρόπως.

Βέβαια η υποκρισία είναι κάτι πολύ αρνητικό και για τον ίδιο τον άνθρωπο που υποκρίνεται, καθώς συχνά δεν γίνεται συνειδητά αλλά στην προσπάθειά του να εμφανίσει ένα καλό χαρακτήρα, ενώ παράλληλα δικαιολογεί τα πάθη ή τις αδυναμίες του, χωρίς να επιδιώκει να αποκοπεί από αυτά. Έτσι ζει σε έναν ψεύτικο κόσμο, καθώς νομίζει ότι πορεύεται σύμφωνα με το θέλημα του Θεού και συχνά είναι πολύ επικριτικός έναντι της συμπεριφοράς των άλλων ανθρώπων.

Είναι κάτι το οποίο παρατηρείται συχνά σε εμάς, που νομίζουμε ότι ζούμε πιο κοντά στην εκκλησία. Βλέπουμε ανθρώπους, φίλους μας, συγγενείς, γνωστούς ή ακόμα και αγνώστους, που δεν έχουν σχέση με την εκκλησία, δεν έχουν ακούσει το Λόγο του Θεού και τους κατακρίνουμε για τη ζωή τους, τις συνήθειές τους, τις αντιλήψεις τους, ενώ δεν βλέπουμε τον εαυτό μας, που ενώ γνωρίζουμε κάτι περισσότερο, δεν θέλουμε να το εφαρμόσουμε.

Θυμόμαστε από το Ευαγγέλιο πού γίνεται αναφορά στην υποκρισία;

Σε πάρα πολλές περιπτώσεις. Ο Χριστός, ενώ ήταν πολύ συγκαταβατικός με τους αμαρτωλούς ανθρώπους, τις πόρνες και τους τελώνες, κατηγορούσε ευθέως τους υποκριτές, κυρίως τους Γραμματείς και τους Φαρισαίους και ίσως αυτός να ήταν ένας από τους λόγους που Τον φθονούσαν τόσο πολύ. Ας θυμηθούμε μερικά παραδείγματα.

(Ματθ. στ', 2, 5, 16) «Όταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων», δηλαδή όταν κάποιος κάνει ελεημοσύνη δεν πρέπει να το διαλαλεί στους άλλους ανθρώπους σαν υποκριτής, γιατί αυτός κάνει την ελεημοσύνη για να τον επαινέσουν οι άνθρωποι. Έτσι έκανε και ο Φαρισαίος της παραβολής που έλεγε μπροστά στους άλλους ότι δίνει ελεημοσύνη.

«ὅταν προσεύχη, οὐκ ἔση ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις», δηλαδή όταν κάποιος προσεύχεται δεν πρέπει να το κάνει υποκριτικά με φανερό τρόπο, ώστε να τον βλέπουν οι άνθρωποι. Θυμηθείτε ότι και ο Φαρισαίος προσευχόταν δυνατά στο κέντρο του Ναού. Όμοια και για όσους νηστεύουν, είπε ότι δεν πρέπει να υποκρίνονται τους σκυθρωπούς, για να φανούν στους άλλους ανθρώπους ότι νηστεύουν.

Ο Χριστός στράφηκε έντονα κατά της υποκριτικής στάσης των ανθρώπων. Να θυμηθούμε όταν κάποιο Σάββατο θεράπευσε την 18 χρόνια συγκύπτουσα γυναίκα (μία γυναίκα που εξαιτίας πονηρού πνεύματος είχε παραμόρφωση στο σώμα και ήταν καμπουριασμένη), ο αρχισυνάγωγος, δηλαδή ο ιερέας στη συναγωγή, υποκριτικά αγανάκτησε λέγοντας ότι το Σάββατο δεν επιτρέπεται να θεραπεύει κάποιος, για την τήρηση της αργίας του Σαββάτου. Η αγανάκτηση ήταν υποκριτική γιατί στην πραγματικότητα φθονούσε τον Χριστό για τα θαύματα που επιτελούσε. Ο Χριστός του απάντησε (Λκ. ιγ', 10-16) «ὑποκριτά, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραάμ οὕσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτῶ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;»,

δηλαδή, υποκριτή, ο καθένας από εσάς την ημέρα του Σαββάτου δεν λύνει από τη φάτνη το βόδι του ή τον γαϊδάρό του, προκειμένου να το πάει να πιεί νερό; Αυτή που είναι κόρη του Αβραάμ (δηλαδή Εβραία στην καταγωγή με πίστη στον πραγματικό Θεό) και την έδεσε ο σατανάς δεκαοχτώ χρόνια, δεν έπρεπε να λυθεί από αυτό το δεσμό την ημέρα του Σαββάτου;

Πολύ περισσότερο επικριτικός έναντι της υποκρισίας των Γραμματέων και των Φαρισαίων ήταν λίγο προ του πάθους Του (Ματθ. κγ' 13-39), καταλογίζοντας με τα «Ουαί υμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί» τα κρίματά τους λόγω της υποκριτικής συμπεριφοράς τους, που είχε σαν αποτέλεσμα όχι μόνο τη δική τους απώλεια αλλά και το να συμπαρασύρουν μαζί τους εκτός του δρόμου του Θεού και τους υπόλοιπους ισραηλίτες. Είναι χαρακτηριστική η φράση «Ουαί υμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας», δηλαδή αλλοίμονο σε εσάς γραμματεῖς και Φαρισαῖοι υποκριτές, γιατί μοιάζετε με ασβεστωμένους τάφους, που εξωτερικά είναι ωραίοι όμως μέσα είναι γεμάτοι με νεκρά κόκκαλα και κάθε λογής ακαθαρσία. Έτσι και αυτοί έμοιαζαν δίκαιοι στους ανθρώπους, όμως η ψυχή τους ήταν γεμάτη με υποκρισία και αδικία.

Αυτά τα λόγια πρέπει να τα έχουμε μέσα μας και να σκεφτόμαστε αν και πώς τηρούμε τον Λόγο του Θεού και κάθε φορά να κρίνουμε τον εαυτό μας.

Βεβαίως, ο Χριστός, ως Θεός, γνώριζε τα βάθη της καρδιάς των ανθρώπων που στοχοποιούσε και είχε σκοπό να τους συνενώσει, προκειμένου να αλλάξουν ζωή πριν την οριστική κρίση με το θάνατο. Εμείς, σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να επικρίνουμε τους άλλους ανθρώπους, γιατί δεν μπορούμε να γνωρίζουμε ποιόν έχουμε απέναντί μας, όσο αμαρτωλός και αν φαίνεται. Σε αυτή την περίπτωση πέφτουμε σε κατάκριση. Την υποκρισία πρέπει να την βγάλουμε από τη δική μας ζωή. Όχι βέβαια επί τούτου να αφήνουμε να φανερωθούν τα πάθη και οι αδυναμίες μας, διότι έτσι θα σκανδαλίζουμε τους συνανθρώπους μας, αλλά να έχουμε επίγνωση της αμαρτωλότητάς μας και να ζητάμε διαρκώς το έλεος του Θεού, για να διορθώσουμε την πορεία μας.